D O M

afsagt den 11. marts 2016

Rettens nr. 1-3284/2015

Politiets nr. 1900-90270-00021-15

Anklagemyndigheden mod

T cpr-nummer …

Anklageskriftet, der er berigtiget under hovedforhandlingen, er modtaget den 29. juli 2015.

T er tiltalt til straf for

overtrædelse af arbejdsmiljølovens § 83, stk. 1, og stk. 2, jf. § 82, stk. 6 og stk. 4, nr. 1 [dagældende § 82, stk. 4 og stk. 5, nr. 1], jf. § 38, stk. 1, og bekendtgørelse nr. 559 af 17. juni 2004 om arbejdets udførelse, med senere ændringer § 30, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 2, jf. § 13, nr. 1,

a. ved den 13. august 2014 på adressen ...vej 25, 4760 Vordingborg, at have været ansvarlig for arbejdet med rensning af skorstenen ikke var planlagt, tilrettelagt og blev udført sikkerhedsmæssigt fuldt forsvarligt, idet ansatte B, stående i ca. 6 meters højde på rygningen af taget, som havde en hældning på ca. 40 grader, rensende husets skorsten, uden at der var truffet effektive foranstaltninger mod nedstyrtningsfare, alt hvorved der blev fremkaldt fare for personskade, og
b. ved den 6. oktober 2014 på adressen ...gade 21, 4760 Vordingborg, at have været ansvarlig for arbejdet med rensning af skorstenen ikke var planlagt, tilrettelagt og blev udført sikkerhedsmæssigt fuldt forsvarligt, idet ansatte lærling A, stående i ca. 7,8 meters højde på rygningen af taget, som havde en hældning på ca. 40 grader, rensende husets skorsten, uden at der var truffet effektive foranstaltninger mod nedstyrtningsfare, alt hvorved der blev fremkaldt fare for personskade.

Påstande

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om bødestraf.

Tiltalte har nægtet sig skyldig.

Sagens oplysninger

Ad anklageskriftets pkt. a

Af en besøgsrapport af 13. august 2014 (bilag 4) fremgår, at repræsentanter fra Arbejdstilsynet samme dag udstedte et strakspåbud til den af tiltalte drevne skorstensfejervirksomhed. Grunden hertil var beskrevet som: *Der fejes skorsten fra tagryg i ca. 6 m's højde uden tilstrækkelig sikring mod nedstyrtning*.

Af skrivelse af 14. august 2014 (bilag 5A) fra Arbejdstilsynet til tiltalte fremgår, at påbuddet betød, at virksomheden skulle standse arbejdet med rensning af skorsten stående på rygningen uden nogen form for sikring mod personnedstyrtning. Af et bilag til skrivelsen fremgår følgende beskrivelse af de faktiske forhold:

"...

Grunden til besøget var at der kunne konstateres en skorstensfejer stående på rygningen af et hus i gang med rensning af husets skorsten. Arbejdstilsynet standsede, præsenterede sig og bad den ansatte om at standse arbejdet, dette blev straks efterkommet.
...vej 25 er et ældre byhus hvor tag hældningen anslås til ca. 40 grader. Taget er belagt med tegl sten. Tagfods højden blev målt til 2,70 meter og rygningen i en højde på ca. 6.00 meter.
Den ansatte på stedet kunne oplyse Arbejdstilsynet om at han var kommet op til skorstene via trin på husets bagside, hvilket også blev anvendt da den ansatte kom ned fra taget.
Den ansatte oplyste at han godt kunne have renset skorstenen fra de fast monterede trin på taget, men grundet den sod der kommer op når kosten renser skorstenen havde han valgt at stille sig på rygningen for at undgå indånding af sod partikler.
Den ansatte oplyste over for arbejdstilsynet at han mente han arbejde på lovligvis idet han var gået op af de faste trin og derefter stillet sig på rygningen. Den ansatte kunne endvidere fremvise Branchevejledningen for skorstensfejer.
Nedenfor på husets facade mod ...vej stod to kasser ca. en meter fra husets facade og en højde på 70 cm x bredde på 25 cm. Den ene kasse stod lige under hvor den ansatte befandt sig på rygningen. Ved telefonisk kontakt til Skorstensfejermesteren oplyste han at sådan havde man jo altid renset skorstene, men at man naturligvis skulle overholde gældende lovgivning der var på området.
Han oplyste samtidig at virksomheden hvert år havde en udefra kommende arbejdsmiljøkonsulent der havde et møde med de ansatte. Han var ikke helt klar over, hvad der blev drøftet på disse møder.

Begrundelse for forbud

Det er Arbejdstilsynets vurdering, at rensning af skorstenen ikke er udført sikkerhedsmæssigt fuldt forsvarligt, idet den ansatte står på rygningen uden nogen form for sikring mod person nedstyrtning.

Forbud

Virksomheden påbydes at standse arbejdet med rensning af skorstenen stående på rygningen uden nogen form for sikring mod person nedstyrtning.

Påbuddet skal efterkommes ***straks****.*

..."

Tiltalte klagede over Arbejdstilsynets afgørelse til Arbejdsmiljøklagenævnet, der den 27. februar 2015 fastholdt afgørelsen. Af begrundelsen fremgår følgende:

"...

Arbejdsmiljøklagenævnet lægger vægt på, at der på tilsynstidspunktet den 13. august 2014 var en overhængende, betydelig fare ved arbejdet på taget, da Arbejdstilsynet konstaterede, at en af virksomhedens medarbejdere stod på rygningen af et hus i ca. 6 meters højde i gang med at rense husets skorsten uden at være sikret mod nedstyrtningsfare.

Nævnet har lagt til grund, at Arbejdstilsynet den 13. august 2014 konstaterede, at virksomhedens medarbejder stod på rygningen af et hus i gang med at rense husets skorsten.

Nævnet har desuden lagt til grund, at Arbejdstilsynet konstaterede, at der var tale om et ældre byhus, hvor taghældningen anslås til cirka 40 grader, tagfodshøjden blev målt til 2,70 meter og rygningen i en højde på ca. 6 meter.

Det fremgår af arbejdsmiljøloven, at Arbejdstilsynet, såfremt tilsynet skønner det nødvendigt for at afværge en overhængende, betydelig fare for de ansattes eller andres sikkerhed eller sundhed, kan påbyde, at faren straks imødegås, herunder at de tilstedeværende øjeblikkeligt fjerner sig fra farezonen, eller at arbejde i øvrigt standses.

<u>Bemærkninger til klagen:</u>

Skorstensfejermester T har i klagen anført, at den ansatte udførte arbejdet i fuld overensstemmelse med gældende lovgivning og den udarbejdede branchevejledning for skorstensfejerarbejde, samt at skorstensfejere har lært på sikker og forsvarlig vis at begå sig ved udførelse af arbejde på et tag.

Virksomheden har desuden i brev af 30. september 2014 til Arbejdsmiljøklagenævnet anført, at arbejdet på taget har en varighed på 3-5 minutter, og at der i branchen ikke anvendes faldsikring, når der er tale om arbejde af så kort varighed.

Virksomheden har i brev af 24. november 2014 endvidere oplyst, at der er tale om mangeårige anerkendte og indarbejdede arbejdsmetoder aftalt af Kommunernes Landsforening og Skorstensfejerlauget.

Virksomheden har videre oplyst, at det fremgår af At-vejledning A.2.1. om nedstyrtning- og gennemstyrtningsfare på bygge- og anlægspladser, at "Sikkerhedsforanstaltninger kan dog undlades ved kortvarige arbejdsopgaver, hvor faren ved sikkerhedsforanstaltningernes etablering, brug og fjernelse er større end den fare, de skal afværge".

Virksomheden har ydermere henvist til, at der er tale om en medarbejder, der via sin uddannelse er særligt trænet og instrueret i at bevæge sig sikkert og fornuftigt, og han ved, hvornår han skal sig fra og stoppe arbejdet af sikkerhedsmæssige grunde. Dertil er medarbejderen iført egnet fodtøj og arbejder alene på taget.

Virksomheden har endelig anført, at Branchevejledning for skorstensarbejde bør have betydning for afgørelsens resultat, da den er udarbejdet af fagets arbejdstagerorganisation og arbejdsgiverside.

Arbejdsmiljøklagenævnet skal bemærke, at nævnet vurderer, at der forelå en overhængende betydelig fare for at virksomhedens medarbejder, som stod på rygningen af et hus i cirka 6 meters højde, kunne styrte ned med alvorlig personskade eller død til følge.

Nævnet skal desuden bemærke, at det ikke har betydning for sagen, om der er tale om en kortvarig arbejdsopgave på 3-5 minutter eller længere, da virksomhedens medarbejder på intet tidspunkt under arbejdet på taget var sikret mod nedstyrtning.

Nævnet skal endvidere bemærke, at der ikke er truffet afgørelse efter reglerne om bygge- og anlægsarbejde.

Arbejdsmiljøklagenævnets afgørelse er truffet af et enigt nævn.

... "

Ad anklageskriftets pkt. b

Af en besøgsrapport af 6. oktober 2014 (bilag 13) fremgår, at en repræsentant fra Arbejdstilsynet udstedte et forbud til den af tiltalte drevne skorstensfejervirksomhed. Grunden hertil var beskrevet som: *Der arbejdes med rensning af skorsten i en højde på ca. 7,8 meter fra terræn, uden at der er truffet foranstaltninger mod nedstyrtningsfaren ved tagfod. Der benyttes ingen form for faldsikring*.
Af skrivelse af 10. oktober 2014 (bilag 14) fra Arbejdstilsynet til tiltalte fremgår, at forbudet betød, at virksomheden blev påbudt straks at standse arbejdet, indtil der var truffet foranstaltninger mod nedstyrtningsfare fra tagryg. Af et bilag til skrivelsen (bilag 15) fremgår følgende beskrivelse af de faktiske forhold:

"...
Her var en medarbejder fra virksomheden i gang med at rense skorstenen på huset. Arbejdet foregik stående på tagryggen af husets tag. Medarbejderen benyttede et rensebånd (håndspole) hvor der i enden af dette er monteret en børste. Medarbejderen benyttede begge hænder til at holde rensebåndet og udføre arbejdet med rensning af skorstenen. Arbejdstilsynet konstaterer at medarbejderen både står frit på tagryggen og læner sig med det ene ben op ad skorstenen under arbejdet.
Arbejdstilsynet præsenterede sig og bad medarbejderen om at komme ned.

Medarbejderen oplyste, at hun var lærling i virksomheden, og at hun var i gang med 4. år af læretiden.

Arbejdstilsynet kontaktede herefter arbejdsgiver T, som kom til stedet umiddelbart efter.

Ved besøget var vejret solrigt og tørt og en del blæsende. Det blev ved opslag på DMI's hjemmeside oplyst at det blæste med omkring 11 meter i sekundet i området.

Huset hvorfra arbejdet foregik, er en 1½ plansvilla med en taghældning på ca. 40 grader.

Tagfladen består af "Decra tagplader", som er en metal plade belagt med keramisk farvet stengranulat. Rygningen er en "Decra buet rygning" som er ca. 20 cm bred og

rund på overfladen. På tagfladen er der fra tagfod og op til skorstenen monteret "tagtrin".

Afstand fra terræn til tagfod blev målt til 3,6 meter. Højde fra terræn til tagryg blev skønnet til at være mellem 7,8 og 8 meter af medarbejderen og af arbejdsgiveren. Underlaget mod nord, i indkørslen hvor stigen var opstillet, består af stampet stabilgrus. Mod syd, på den modsatte side af huset, består underlaget af jord.

Adgang til arbejdsstedet foregik via en opstillet aluminiumstige som var stillet op ad tagrenden på huset, og rakte ca. 20 cm op over tagfod. Stigen var udstyret med et beslag som var lagt ned i tagrenden, og gør at stigen står nogenlunde stabilt. Herfra foregik færdslen videre op ad tagfladen på de påmonterede tagtrin.

Medarbejderen oplyste, at hun var kravlet op ad stigen, videre op på tagtrinene og herefter stillet sig op på tagryggen for at udføre arbejdet med rensning af skorstenen. Endvidere blev det oplyst, af medarbejderen, at hun i snit havde 3 til 8 skorstene om ugen som hun rensede på denne måde, hvor det foregik fra taget, stående på tagryggen.

Der var ikke truffet nogen form for sikring mod nedstyrtningsfaren på stedet i form af rækværk, brug af stillads, personløfter eller faldsikring.
Arbejdsgiveren oplyste at virksomheden selv rådede over en personløfter, men han havde vurderet, at skorstene som på dette arbejdssted, godt kunne renses stående fra tagryggen, og uden brug af nogen form for sikring mod nedstyrtning.

Der blev optaget fotos på stedet.

...

Begrundelse for forbud

Det er Arbejdstilsynets vurdering, at arbejdet med rensning af skorstenen ikke er udført sikkerhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

Dette begrunder Arbejderstilsynet med, at medarbejderen står på en tagryg og udfører arbejde uden at der er truffet nogen form for sikkerhedsforanstaltninger mod nedstyrtningsfaren på stedet.

Arbejdstilsynet lægger særligt vægt på følgende:

- *medarbejderen står i ca. 7,8 meters højde*
- *medarbejderen står på en meget smal tagryg, ca. 20 cm bred som har rund overflade medarbejderen benytter begge hænder til at udføre arbejdet*
- *medarbejderen står frit eller lænende op ad skorstenen med det ene ben uden at kunne holde sig forsvarligt fast*
- *det blæser omkring 11 sek/m*

Forbud

Virksomheden påbydes at standse arbejdet indtil der er truffet effektive foranstaltninger til at forebygge risikoen for nedstyrtning i forbindelse med skorstensrensning.

Påbuddet skal efterkommes ***straks.***

..."

Tiltalte klagede over Arbejdstilsynets afgørelse til Arbejdsmiljøklagenævnet, der den 30. april 2015 fastholdt afgørelsen. Af begrundelsen fremgår følgende:

"...

Arbejdsmiljøklagenævnet lægger vægt på, at der på tilsynstidspunktet den 6. oktober 2014 var en overhængende, betydelig fare ved arbejdet på taget, da Arbejdstilsynet konstaterede, at en af virksomhedens medarbejdere stod på tagrygningen af et hus i ca. 7,8 meters højde i gang med at rense husets skorsten uden at være sikret mod nedstyrtningsfare.

Nævnet har lagt til grund, at Arbejdstilsynet den 6. oktober 2014 konstaterede, at virksomhedens medarbejder stod på tagrygningen af et hus i gang med at rense husets skorsten.

Nævnet har desuden lagt til grund, at Arbejdstilsynet konstaterede, at der var tale et 1½ plansvilla, hvor taghældningen var ca. 40 grader, tagfodhøjden 3,6 meter og tagrygningen i en højde på ca. 7,8 meter.

Det fremgår af arbejdsmiljøloven, at Arbejdstilsynet, såfremt tilsynet skønner det nødvendigt for at afværge en overhængende, betydeligt fare for de ansattes sikkerhed eller sundhed, kan påbyde, at faren straks imødegås, herunder at arbejdet i øvrigt standses.

Bemærkninger til klagen:

Skorstensfejermester T har i klagen anført, at den ansatte udførte arbejdet i fuld overensstemmelse med den udarbejdede branchevejledning for skorstensfejerarbejde, samt at skorstensfejere har lært på sikker og forsvarlig vis at begå sig ved udførelse af arbejdet på et tag.

Virksomheden anfører i den forbindelse, at der er tale om en medarbejder, der via sin uddannelse er særligt trænet og instrueret i at bevæge sig sikkert og fornuftigt. Dertil er medarbejderen iført egne fodtøj.

Virksomheden har desuden i brev af 3. november 2014 anført, at arbejdet på taget har en varighed på 3-5 minutter, og at der i branchen ikke anvendes faldsikring, når der er tale om arbejde af så kort varighed.

Virksomheden har videre oplyst, at det fremgår af AT-vejledning A.2.1, om nedstyrtning - og gennemstyrtningsfare på bygge- og anlægspladser, at sikkerhedsforanstaltninger kan undlades ved kortvarige arbejdsopgaver.

Virksomheden anfægter i brev af 3. november 2014, Arbejdstilsynets beskrivelse af vejrforholdene, på tidspunktet for tilsynsbesøget. Virksomheden anfører, at medarbejderen er i stand til at afgøre om vejret giver anledning til at skulle indstille arbejdet, hvilket det på dagen for tilsynsbesøget ikke gjorde.

Virksomheden anfører, at stigen var opstillet forskriftsmæssigt korrekt, idet stigen var opstillet lige under de fast monterede trin på taget. Disse trin udgør et fuldt forsvarligt punkt at holde i for medarbejderen, når der trædes fra stigen og videre op på taget.

Arbejdsmiljøklagenævnet skal hertil bemærke, at nævnet vurderer, at der forelå en overhængende betydelig fare for at virksomhedens medarbejder, som stod på tagrygningen af et hus i ca. 7,8 meters højde, kunne styrte ned og med alvorlig personskade eller død til følge.

Nævnet skal desuden bemærke, at det ikke har betydning for sagen, om der er tale om en kortvarig arbejdsopgave på 3-5 minutter eller længere, da virksomhedens medarbejder på intet tidspunkt under arbejdet på taget var sikret mod nedstyrtning.

Nævnet skal endvidere bemærke, at der ikke er truffet afgørelse efter reglerne om byg-ge- og anlægsarbejde, og at afgørelsen drejer sig om adgangsforholdene til taget.

Arbejdsmiljøeklagenævnets afgørelse er truffet af et enigt nævn.

..."

Der er under sagen afgivet forklaring af tiltalte og vidneforklaring af tilsynsførende Vidne1 og tilsynsførende Vidne2.

[FORKLARINGER UDELADT]

Rettens begrundelse og afgørelse

Det må efter vidnet Vidne1 forklaring lægges til grund, at en skorstensfejersvend, der var ansat hos tiltalte, stod med begge fødder placeret på rygningen af taget i gang med at rense skorstenen på den under pkt. a nævnte ejendom. Det må endvidere lægges til grund, at taget havde en hældning på ca. 40 grader, og at tagrygningen var ca. 6 m over terræn, og at der ikke var truffet effektive foranstaltninger mod nedstyrtningsfare, hvorved der fremkaldtes fare for personskade.

Det må efter vidnet Vidne2's forklaring lægges til grund, at at en skorstensfejerlærling, der var ansat hos tiltalte, stod med begge fødder placeret på rygningen af taget i gang med at rense skorstenen på den under pkt. b nævnte ejendom. Det må endvidere lægges til grund, at taget havde en hældning på ca. 40 grader, og at tagrygningen var ca. 7,8 m over terræn, og at der ikke var truffet effektive foranstaltninger mod nedstyrtningsfare, hvorved der fremkaldtes fare for personskade.

Arbejdsgiveren er efter arbejdsmiljøloven hovedansvarlig for virksomhedens arbejdsmiljø. Han er efter lovens kapitel 4 ansvarlig for at planlægge og tilrettelægge arbejdet, således at det kan udføres lovligt og sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt, ligesom han gennem instruktion og effektivt tilsyn er ansvarlig for, at arbejdet også rent faktisk udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

Tiltalte har anført, at arbejderne er udført i overensstemmelse med branchevejledningen for skorstensfejerarbejde. Branchevejledning har imidlertid ikke forrang for lovgivningen, og det er heller ikke påvist, at branchevejledningen anbefaler, at et arbejde som de pågældende udføres, uden at der er truffet effektive foranstaltninger mod nedstyrtningsfaren.

De ansatte kunne endvidere være sikret mod nedstyrtning f.eks. ved brug af personløfter, der var til stede i virksomheden.

Under disse omstændigheder findes arbejderne ikke at have være planlagt, tilrettelagt og udført sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt. Der foreligger således en overtrædelse af arbejdsmiljølovens § 38, stk. 1 og bekendtgørelsens § 13, nr. 1.

Det må lægges til grund, at tiltalte ikke har sørget for, at arbejdet blev planlagt og tilrettelagt, således at det kunne udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt, ligesom han ikke har givet de ansatte den fornødne instruktion. Tiltalte findes herefter skyldig i overensstemmelse med anklageskriftet.

Straffen fastsættes efter arbejdsmiljølovens § 83, stk. 1, og stk. 2, jf. § 82, stk. 6 og stk. 4, nr. 1 [dagældende § 82, stk. 4 og stk. 5, nr. 1], jf. § 38, stk. 1, og bekendtgørelse nr. 559 af 17. juni 2004 om arbejdets udførelse, med senere ændringer § 30, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 2, jf. § 13, nr. 1, til en bøde på 50.000 kr.

Retten har ved bødefastsættelse lagt vægt på, at der er tale om to tilfælde af overtrædelse af arbejdsmiljøloven, og at der ved begge overtrædelser har været fare for nedstyrtning, og at der herefter er grundlag for at idømme en skærpet bøde i medfør af arbejdsmiljølovens § 82, stk. 4, nr. 1.

Der fastsættes ingen forvandlingsstraf jf. arbejdsmiljølovens § 83, stk. 1, sidste pkt.

Thi kendes for ret:

T skal betale en bøde på 50.000 kr.

Tiltalte skal betale sagens omkostninger.

D O M

Afsagt den 10. oktober 2016 af Østre Landsrets 19. afdeling
(landsdommerne Linde Jensen, Katja Høegh og Kim Holst (kst.))

19. afd. nr. S-933-16:
Anklagemyndigheden
mod
T
(cpr.nr. …56…)
(advokat Henrik Høpner, besk.)

Nykøbing Falster Rets dom af 11. marts 2016 (1-3284/2015) er anket af T med påstand om frifindelse, subsidiært formildelse.

Anklagemyndigheden har påstået stadfæstelse.

Supplerende oplysninger
Der er i rubrikken "Vejledning" i bilaget til Arbejdstilsynets skriftlige forbud af 14. august 2014 henvist til branchevejledningen for skorstensfejere.

Af "Branchevejledning for skorstensfejerarbejde" fra 2008 fremgår blandt andet:

> "**Forord**
> …
>
> Branchevejledningen henvender sig til personer, der beskæftiger sig med skorstensfejerarbejde. Den er tænkt som et hjælpeværktøj og har særlig fokus på de væsentligste arbejdsmiljøproblemer i branchen med henblik på at forebygge arbejdsskader, samt reducere arbejdsmiljøbelastninger og arbejdsulykker.
>
> Arbejdstilsynet har haft vejledningen til gennemsyn og finder, at indholdet i den er i overensstemmelse med arbejdsmiljølovgivningen. Arbejdstilsynet har alene vurderet vejledning som den foreligger, og har ikke taget stilling til om den dækker samtlige relevante emner inden for det pågældende område.
>
> …

Brug af faldsikring
Faldsikring skal bruges, hvis arbejde i højde ikke på anden måde kan planlægges, tilrettelægges og udføres forsvarligt.

Faldsikringsudstyr må kun anvendes, hvor det ikke er muligt at sikre mod fare for nedstyrtning ved brug af egnede tekniske hjælpemidler, f.eks. rækværk, stillads eller personløfter.

Fejning af fritstående skorstene må ikke finde sted uden brug af faldsikring, f.eks. i kombination med glideskinne."

Der er under hovedforhandlingen forevist billeder, der er optaget af Arbejdstilsynets medarbejdere i forbindelse med tilsynsbesøgene den 13. august 2014 og 6. oktober 2014 på de pågældende ejendomme.

Der er fremlagt en udskrift af 19. september 2011 fra Kommunernes Landsforenings hjemmeside, hvoraf blandt andet fremgår:

"Kommunerne har efterspurgt en klar melding om deres rolle i forbindelse med tagtrin på eksisterende bebyggelse. Der har derfor i KL-regi været holdt et møde med deltagelse af Erhvervs- og Byggestyrelsen, Arbejdstilsynet og Skorstensfejerlauget for at få afklaret de forskellige aktørers roller. Resultatet af mødet fremgår nedenfor.

Ved skorstensfejning fra skorstenstop på eksisterende bebyggelse uden tagtrin er det skorstensfejeren, der konkret vurderer, om adgangsvejen er sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarligt.
…

I dialog med ejeren drøfter skorstensfejeren, hvordan adgangsvejen kan sikres. … En mulighed er at få sat permanente tagtrin op. En anden er, at borger eller skorstensfejer hver gang, der skal fejes, sørger for en transportabel tagstige med rygningsbøjle, lift eller tilsvarende. …

Hvis skorstensfejer og borger ikke kan opnå enighed om, hvordan adgangsvejen til skorstenstop bliver gjort sikkerheds- og sundhedsmæssig forsvarlig, og det derfor ikke er muligt at feje efter fejningsterminer …, skal skorstensfejeren … meddele dette til kommunen. Kommunen har derefter mulighed for at udstede et påbud om ikke at bruge skorstenen."

Forklaringer

Der er i landsretten afgivet supplerende forklaring af tiltalte og vidnerne Vidne1 og Vidne2.

Endvidere er der afgivet forklaring af Vidne4 og Vidne3.

[FORKLARINGER UDELADT]

Landsrettens begrundelse og resultat

Efter arbejdsmiljølovens § 38, stk. 1, skal arbejde planlægges, tilrettelægges og udføres således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt.

Efter § 13, nr. 1, i bekendtgørelse om arbejdets udførelse (jf. bekendtgørelse nr. 559 af 17. juni 2004 med senere ændringer) skal det ved udførelsen af arbejdet sikres, at der er truffet effektive foranstaltninger til at forebygge risiko for blandt andet nedstyrtning.

Det kan som ubestridt lægges til grund, at det var muligt at udføre arbejdet den 13. august 2014 og den 6. oktober 2014 ved hjælp af en lift, og at tiltaltes virksomhed havde en sådan til rådighed.

Arbejdsmiljøklagenævnet, der behandlede Ts klager over Arbejdstilsynets påbud, har ved de enstemmige afgørelser af 27. februar 2015 og 30. april 2015 fundet, at der var en

overhængende, betydelig fare forbundet med tiltaltes ansattes arbejde på tagene den 13. august 2014 og den 6. oktober 2014, idet de ansatte ikke var sikret mod nedstyrtningsfare.

Også efter bevisførelsen for landsretten tiltræder landsretten herefter og i øvrigt af de grunde, der er anført af byretten, at tiltalte er fundet skyldig i overensstemmelse med tiltalen.

Bødestraffen, der fastsættes efter de af byretten citerede bestemmelser, findes passende.

Landsretten stadfæster derfor dommen.

T h i k e n d e s f o r r e t :

Byrettens dom i sagen mod T stadfæstes.

Tiltalte skal betale sagens omkostninger for landsretten.

HØJESTERETS DOM
afsagt mandag den 22. maj 2017

Sag 27/2017
(1. afdeling)

Anklagemyndigheden
mod
T
(advokat Henrik Høpner, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Nykøbing Falster den 11. marts 2016 og af Østre Landsrets 19. afdeling den 10. oktober 2016.

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Thomas Rørdam, Poul Søgaard, Marianne Højgaard Pedersen, Jens Peter Christensen og Anne Louise Bormann.

Påstande
Dommen er anket af T med påstand om frifindelse, subsidiært formildelse.

Anklagemyndigheden har påstået stadfæstelse.

Supplerende sagsfremstilling
Arbejdstilsynets anvisning om skorstensfejerarbejde af 1. marts 1984 (meddelelse nr. 4.04.2) indeholdt nogle retningslinjer for, hvordan de arbejdsmiljøregler, som var gældende for skorstensfejerarbejde, kunne opfyldes. Af meddelelsen fremgik bl.a.:

> ”2. Almene bestemmelser
> 2.1. Foranstaltninger mod faldulykker.
> 2.1.1. Indvendige adgangsveje til skorstenstop skal benyttes i det omfang, det er muligt. De skal være ryddet for generende genstande, og der skal være en af hensyn til ulykkesfaren passende belysning.

2.1.2. Rensning af skorstene skal så vidt muligt foretages fra renselem.

2.1.3. I det omfang adgangen til skorstenstop kun kan foregå over tag, skal der så vidt muligt anvendes en adgangsvej, som kan sikre imod nedskridning eller gennemtrædning, fx en transportabel tagstige med tagrygningsbøjle."

I 2005 varslede Arbejdstilsynet over for Skorstensfejerlauget, at meddelelse nr. 4.04.2 ville blive ophævet, og at skorstensfejerarbejdet derefter skulle følge samme bestemmelser som andre fag, herunder også bestemmelserne om arbejde på tage. I tilknytning hertil var der en dialog mellem Arbejdstilsynet og Branchearbejdsmiljørådet for Service- og Tjenesteydelser, Blik- og Rørarbejderforbundet og Skorstensfejerlauget om bl.a. udarbejdelse af en ny branchevejledning for skorstensfejerarbejde. Arbejdstilsynet fik i den forbindelse sendt flere udkast til vejledningen og kom med bemærkninger hertil.

Ved mail af 8. april 2008 sendte arbejdsmiljøkonsulent Vidne5 fra arbejdsgiverforeningen Handel, Transport og Service den endelige udgave af branchevejledningen for skorstensfejerarbejde til Arbejdstilsynet med henblik på tilsynets bemærkninger til de fotografier, der var indsat i vejledningen. Ved mail af 8. april 2008 fremkom Arbejdstilsynet ved civilingeniør Vidne6 med følgende bemærkninger til fotografierne:

"På side 3, 9 og 10 står skorstensfejeren helt oppe på ryggen af taget – uden nogen form for sikring!!
…

Vejledningen har været ventet længe, men så skulle den også gerne vise gode arbejdsforhold, og ikke give anledning til, at allerede forsiden får bemærkninger fra de tilsynsførende.

Forhåbentlig kan I skaffe bedre billeder – eller i mangel af tid udelade nogle."

Vidne5 besvarede Vidne6's mail samme dag. Af mailen fremgår bl.a.:

"Med hensyn til den manglende faldsikring prøver jeg at finde nogle andre billeder."

De pågældende fotografier blev ikke fjernet fra branchevejledningen og fremgik således af vejledningen, da Arbejdstilsynet nedlagde de to forbud, som den foreliggende sag drejer sig om.

Ved brev af 7. november 2014 til Branchearbejdsmiljørådet for Service- og Tjenesteydelser gjorde Arbejdstilsynet indsigelser mod de pågældende fotografier med henblik på at imødegå de misforståelser, som fotografierne måtte give anledning til, og som efter tilsynets opfattelse ikke stemte med lovgivningen eller med branchevejledningens tekst om brug af faldsikring.

De omhandlede tre fotografier er ikke medtaget i den reviderede udgave af branchevejledningen for skorstensfejerarbejde fra 2016. I 2016-vejledningen s. 4 er under afsnittet om op- og nedstigning på tage indsat følgende tekst:

> "Under skorstensfejning på tage med hældning – eller på flade tage, hvor afstanden til tagkant er under 2 meter – skal der benyttes faldhindrende udstyr. Faldhindrende udstyr kan eksempelvis fastgøres i fastgjorte tagtrin, øjebolte eller velegnede skorstenspiber. Sikring vil altid skulle udføres efter en konkret vurdering af fastgørelsespunktet. Stålskorstene vil normalt ikke være velegnede til fastgørelse af faldsikring."

Forstraf

Tiltalte er ved Retten i Nykøbing Falsters dom af 10. december 2015 idømt en bøde på 2.000 kr. for overtrædelse af § 13, stk. 1, jf. § 3, stk. 1, i lov nr. 959 af 24. september 2012 om godkendelse og syn af køretøj.

Anbringender

T har anført navnlig, at der på gerningstidspunkterne forelå en branchevejledning for skorstensfejerarbejde udarbejdet i 2008, hvori der intet var anført om brug af faldsikring ved arbejde udført som beskrevet i anklageskriftet. Branchevejledningen havde i en periode på ca. 4 år været til gennemsyn og bemærkninger hos Arbejdstilsynet flere gange, og han og landets øvrige skorstensfejere har i god tro arbejdet i henhold til vejledningen. Der er således hverken tale om en forsætlig eller uagtsom undladelse, og han skal derfor frifindes.

Dertil kommer, at anvendelse af lift, stillads eller lignende ville stride mod Arbejdstilsynets At-vejledning 2.4.2 om fald fra højden ved arbejde på tage, idet det i denne vejledning er anført, at sikkerhedsforanstaltningerne skal vælges, så fare ved at etablere og fjerne dem er mindre end den fare, de skal afværge.

Det bør endvidere føre til frifindelse, at skorstensfejerarbejde i det væsentlige har været udført på samme måde i flere hundrede år, og anklagemyndigheden har ikke påvist skader i forbin-

delse med udførelse af skorstensfejerarbejde, hvor skorstensfejning er foregået stående på tagryg. Det fremgår af den seneste branchevejledning og af Skorstensfejerlaugets skadestatistik, at en stor del af skaderne er sket ved overgangen mellem stige og tag.

Han har ved udlevering af branchevejledningen til og instruktion af sine ansatte overholdt de forpligtelser, der påhviler ham som arbejdsgiver. Han er derfor straffri efter arbejdsmiljølovens § 83, stk. 3.

Der skal ved en eventuel strafudmåling tages hensyn til, at han på baggrund af ordlyden af og fotografierne i branchevejledningen fra 2008 havde grund til at tro, at der ikke var krav om faldsikring eller anden sikring, jf. straffelovens § 82, nr. 4.

Der skal endvidere ved en eventuel strafudmåling tages hensyn til, at sagsbehandlingstiden ved byretten har oversteget 1½ år, og at landsretten behandlede sagen mere end to år efter, at det seneste forhold var begået, jf. straffelovens § 82, nr. 13 og 14.

Endelig skal der ved en eventuel strafudmåling tages hensyn til, at straffesagen har bevirket, at der i dag foreligger en ny og opdateret branchevejledning, der i et vist omfang har fjernet den tvivl, som branchevejledningen fra 2008 efter Arbejdstilsynets opfattelse kunne medføre.

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at T som arbejdsgiver er ansvarlig for sin virksomheds arbejdsmiljø, jf. arbejdsmiljølovens kapitel 4.

Det kan efter byrettens og landsrettens bevisresultat lægges til grund, at der ved de to episoder, som tiltalen angår, ikke var truffet effektive foranstaltninger mod nedstyrtningsfare. Det kan endvidere lægges til grund, at det i begge tilfælde var muligt at udføre arbejdet ved hjælp af den lift, som T havde til rådighed.

Der kan ikke støttes ret på branchevejledningen for skorstensfejerarbejde fra 2008. At Arbejdstilsynet har haft vejledningen til gennemsyn, kan ikke føre til et andet resultat. Ved den endelige udarbejdelse af vejledningen tog Branchearbejdsmiljørådet for Service- og Tjenesteydelser ikke Arbejdstilsynets indsigelse mod de fotografier, som T har påberåbt sig, til efterretning. Hertil kommer, at der ikke er sikkerhed for, at ændringer i arbejdsmiljølovgivningen

løbende bliver indarbejdet i vejledningen. Det er endvidere flere gange fastslået i retspraksis, at en branchevejledning ikke har forrang for lovgivningen.

Under alle omstændigheder kan det ikke på baggrund af branchevejledningen fra 2008, herunder vejledningens fotografier, udledes, at der ikke kræves sikring mod nedstyrtning i forbindelse med fejning af skorsten fra hus med hældende tag. Desuden er de pågældende fotografier nu fjernet fra vejledningen.

T har ikke tilrettelagt arbejdet, således at det kunne udføres lovligt og sikkerhedsmæssigt fuldt forsvarligt, og han har heller ikke givet de ansatte den fornødne instruktion. Han skal derfor ikke fritages for bødeansvar i medfør af arbejdsmiljølovens § 83, stk. 3.

Bøden – der skal fastsættes som en tillægsstraf i medfør af straffelovens § 89 – er efter forarbejderne til arbejdsmiljøloven og Højesterets domme af 3. november 1999 (UfR 2000.293/3 og UfR 2000.295) med rette fastsat til 50.000 kr.

Der er ikke grundlag for at nedsætte bøden efter straffelovens § 82, nr. 4, idet branchevejledningen fra 2008 ikke kan have bragt T i en undskyldelig misforståelse af retsreglerne. Under alle omstændigheder kan T ikke have været i undskyldelig misforståelse af retsreglerne under Arbejdstilsynets andet kontrolbesøg den 6. oktober 2014, idet han på dette tidspunkt var bekendt med tilsynets opfattelse i forbindelse med det første kontrolbesøg den 13. august 2014.

Der er heller ikke grundlag for at nedsætte bøden i medfør af straffelovens § 82, nr. 13. En sagsbehandlingstid på ca. to år fra sigtelse til prøvelse i 3. instans kan efter sagens karakter ikke anses for langvarig, og der har ikke været døde perioder i sagens behandling.

Der er endelig ikke grundlag for at nedsætte bøden i medfør af straffelovens § 82, nr. 14, idet der ikke er gået så lang tid siden den strafbare handling, at anvendelse af den sædvanlige straf er unødvendig.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagen angår, om to skorstensfejeres rensning af skorstene i ca. 6 og ca. 7,8 meters højde stående på rygningen af et tag med en hældning på ca. 40 grader, uden at der var truffet foran-

staltninger mod fald fra taget, udgør en overtrædelse af arbejdsmiljølovens § 38, stk. 1, og § 13, nr. 1, i bekendtgørelse nr. 559 af 17. juni 2004 om arbejdets udførelse. Der skal i bekræftende fald tages stilling til, om der er grundlag for at fritage de to skorstensfejeres arbejdsgiver, T, for bødeansvar efter arbejdsmiljølovens § 83, stk. 3, og om der er grundlag for strafnedsættelse eller strafbortfald som følge af undskyldelig misforståelse af retsreglerne eller som følge af lang sagsbehandlingstid og den tid, der er gået, siden de pågældende handlinger blev foretaget, jf. straffelovens § 82, nr. 4, 13 og 14.

Er arbejdsmiljølovgivningen overtrådt?
Det er ved byrettens bevisbedømmelse, som stadfæstet af landsretten, lagt til grund, at Ts ansatte i de to forhold rensede skorstene, mens de stod på rygningen af et tag med en hældning på ca. 40 grader i en højde på henholdsvis ca. 6 og ca. 7,8 meter, uden at der var truffet foranstaltninger for at hindre nedstyrtning.

Arbejdstilsynets medarbejdere på de to arbejdssteder har vurderet, at arbejdet herved ikke blev udført sikkerhedsmæssigt fuldt forsvarligt. Arbejdstilsynets påbud om at standse arbejdet med rensning af skorstenen stående på tagrygningen uden sikring mod nedstyrtning blev stadfæstet af Arbejdsmiljøklagenævnet, som lagde vægt på, at der ved arbejdet på taget var overhængende, betydelig fare for nedstyrtning. Højesteret finder ikke grundlag for at tilsidesætte denne vurdering.

T har anført, at han og hans ansatte har fulgt branchevejledningen for skorstensfejerarbejde. En branchevejledning kan imidlertid ikke fritage en arbejdsgiver for at overholde arbejdsmiljølovgivningen, men kan efter omstændighederne indgå ved vurderingen af, om en arbejdsmetode er sikkerhedsmæssigt fuldt forsvarlig.

Højesteret finder, at branchevejledningen ikke kan føre til en anden vurdering end Arbejdstilsynets af, hvad der var sikkerhedsmæssigt fuldt forsvarligt med hensyn til de arbejdsforhold, der er omfattet af denne sag.

T har endvidere anført, at anvendelse af lift, stillads eller lignende i sagens to forhold ville stride mod Arbejdstilsynets At-vejledning 2.4.2 om fald fra højden ved arbejde på tage, idet det fremgår af denne vejledning, at sikkerhedsforanstaltningerne skal vælges, så fare ved at

etablere og fjerne dem er mindre end den fare, de skal afværge. Højesteret finder ikke grundlag for at antage, at det ville være i strid med At-vejledning 2.4.2 at anvende sikkerhedsforanstaltninger. Dette understøttes af, at det nu fremgår af den branchevejledning for skorstensfejerarbejde, der blev udarbejdet i 2016, at der under skorstensfejning på tage med hældning skal anvendes faldhindrende udstyr.

Højesteret tiltræder på den anførte baggrund, at de to forhold, som T er fundet skyldig i, udgjorde overtrædelser af arbejdsmiljølovens § 38, stk. 1, og § 13, nr. 1, i bekendtgørelse nr. 559 af 17. juni 2004 om arbejdets udførelse.

Arbejdsmiljølovens § 83, stk. 3

Efter arbejdsmiljølovens § 83, stk. 3, kan en arbejdsgiver, der har opfyldt sine pligter efter lovens kapitel 4, ikke pålægges bødeansvar, hvis ansatte overtræder lovgivningens krav om bl.a. anvendelse af forsvarlige arbejdsmetoder. Efter arbejdsmiljølovens kapitel 4 skal arbejdsgiveren bl.a. føre det fornødne tilsyn med, at arbejdet udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarligt, og sørge for, at de ansatte får den nødvendige oplæring og instruktion i at udføre arbejdet på farefri måde.

Ved byrettens bevisresultat, som er stadfæstet af landsretten, er det lagt til grund, at T ikke har givet de ansatte den fornødne instruktion. Efter sin egen forklaring har han ikke foretaget sig noget for at undgå af komme i en situation som ved påbuddene.

Højesteret tiltræder derfor, at T ikke har opfyldt sine pligter efter kapitel 4, og at han derfor ikke er fritaget for bødeansvar efter § 83, stk. 3.

Udgangspunktet for udmåling af bødestraffen

Ts virksomhed beskæftiger mindre end 10 ansatte. Der skal derfor i overensstemmelse med den ændring af arbejdsmiljøloven, som blev gennemført ved lov nr. 597 af 14. juni 2011, tages udgangspunkt i en bøde på 20.000 kr. for hvert forhold. Højesteret tiltræder, at der foreligger skærpende omstændigheder, idet der i begge forhold har været fare for liv eller helbred, jf. § 82, stk. 4, nr. 1. Bøden skal derfor i hvert forhold som udgangspunkt forhøjes med 5.000 kr., således at den samlede bøde som udgangspunkt udgør 50.000 kr.

Straffelovens § 82, nr. 4

Højesteret lægger til grund, at der har været en langvarig tradition for, at rensning af skorstene er blevet udført uden at følge de sikkerhedsforskrifter, som gjaldt for andre branchers arbejde på tage. I 2006 blev Arbejdstilsynets anvisning om skorstensfejerarbejde af 1. marts 1984 (meddelelse nr. 4.04.2) ophævet, således at skorstensfejere herefter skulle følge samme regler som andre.

Arbejdstilsynet har i sit påbud vedrørende sagens første forhold i august 2014 i rubrikken "Vejledning" henvist til Branchevejledningen om skorstensfejerarbejde fra 2008. Branchevejledningen indeholder fotografier, der viser skorstensfejere, der står på tagryggen tilsyneladende uden nogen sikring mod nedstyrtning. Højesteret finder, at dette har været egnet til at give det indtryk, at denne arbejdsmetode fortsat kunne anvendes.

På denne baggrund finder Højesteret, at T i sagens første forhold fra august 2014 (forhold a) har handlet i undskyldelig misforståelse af arbejdsmiljølovgivningen. Højesteret finder derfor, at bøden i dette forhold skal bortfalde, jf. straffelovens § 82, nr. 4, jf. § 83, 2. pkt.

Da sagens andet forhold (forhold b) blev begået i oktober 2014, var T af Arbejdstilsynet blevet gjort bekendt med, at det var i strid med arbejdsmiljølovgivningen at udføre arbejde stående på tagryggen på et tag som det pågældende. Højesteret finder derfor ikke grundlag for strafnedsættelse efter § 82, nr. 4, i dette forhold.

Straffelovens § 82, nr. 13 og 14

Højesteret finder, at sagsbehandlingstiden samlet set ikke har været langvarig, ligesom der ikke har været døde perioder. Højesteret finder derfor ikke grundlag for at nedsætte bøden efter straffelovens § 82, nr. 13 eller 14.

Konklusion

Højesteret stadfæster landsrettens dom med den ændring, at bøden nedsættes til 25.000 kr. Bødestraffen fastsættes som en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, til Retten i Nykøbing Falsters dom af 10. december 2015.

Thi kendes for ret:

Landsrettens dom stadfæstes med de ændringer, at bøden nedsættes til 25.000 kr., og at sagens omkostninger for landsretten skal betales af statskassen.

Statskassen skal betale sagens omkostninger for Højesteret.